

Bc. Denisa Šebestová

Components of the third syntactical plan in Czech and in English: Czech expressions with the postfix *-pak* and their English translation counterparts

Prostředky třetí syntaktické roviny v češtině a v angličtině: české výrazy s postfixem *-pak* a jejich anglické překladové protějšky

Diplomová práce. Ústav anglického jazyka a didaktiky. Filozofická fakulta. Univerzita Karlova.

Květen 2017

Posudek vedoucí práce

Denisa Šebestová předložila detailní kontrastivní korpusově založenou studii, která se věnuje českému postfixu *-pak* a anglickým překladovým protějškům vět, které slova s tímto postfixem obsahují. Práce je zajímavá hned z několika důvodů.

- a) Z hlediska češtiny je zajímavé sledovat, jak autorka s pomocí anglických překladových protějšků systematicky odhaluje diskurzivní funkce vět obsahujících výrazy s postfixem *-pak*, které nebyly dosud v sekundární literatuře souhrnně popsány. Vymezuje tři funkce základní – vyjadřování jistotní modality, funkci apelovou a vyjádření změny v postoji mluvčího – a další funkce sekundární (funkci kontaktovou, vyjadřování zdvořilosti, prostředek textové koheze). Upozorňuje přitom na to, že se jednotlivé funkce zřídka objevují samostatně; obvykle jde o jejich kombinaci.
- b) Autorka zároveň na základě překladových korespondencí popisuje, jakých prostředků využívá k vyjádření těchto funkcí angličtina. Ukazuje se – jak uvádí už Poldauf, z jehož studie práce vychází – že v angličtině slouží k vyjádření postoje mluvčího často specifické syntaktické konstrukce, někdy v kombinaci s lexikálními prostředky signalizujícími danou funkci (obvykle v iniciální pozici ve větě).
- c) Z metodologického hlediska je práce zajímavá kombinací dvou přístupů k využití paralelního překladového korpusu. Prvním krokem je využití anglických překladových protějšků vět s výrazy na *-pak* jako ukazatelů funkce vět originálních; současně je možné popsat typy korespondencí mezi českými originály a jejich anglickými překlady. Vedle této známé metody ukázala ale práce také na možnost zpětného pohledu z anglických překladů na české originální texty: v anglických překladových protějšcích byly identifikovány indikátory sekundárních funkcí, které by při pohledu zúženém jen na české texty zřejmě zůstaly nepovšimnuty. V anglických překladech se tak například často objevily konektory, které nemají explicitní protějšek v českém originále. Jejich výskyt

ukazuje na využití slov s postfixem *-pak* jako prostředků textové koheze. Autorka se pak vrací k českým dokladům a odhaluje i další způsoby, jimiž věty obsahující výrazy s postfixem *-pak* (obvykle částice nebo idiomatická spojení) přispívají ke kohezi textu (kontrast, anafora).

Diplomová práce Denisy Šebestové je v mnoha ohledech výjimečná. Je třeba zmínit šíři prostudované sekundární literatury: pro češtinu bylo obtížné relevantní literaturu vůbec najít (postfix *-pak* a jeho funkce jsou zmiňovány v literatuře vesměs okrajově a obvykle jen v souvislosti s jinými jevy), pro angličtinu se naopak autorka potýkala s šíří a rozmanitostí popisu vyjadřování postojů mluvčího a funkcí diskurzních ukazatelů. Analyzovaný materiál je vyčerpávající v tom smyslu, že zahrnuje všech 576 zájmen, zájmných příslovcí, částic a citoslovcí s postfixem *-pak*, které jsou v současné době obsaženy v beletristickém jádře česko-anglického sub-korpusu paralelního korpusu InterCorp (verze 9). Doklady byly detailně analyzovány v několika krocích (slovnědruhovému zařazení, typ protějšku, ukazatele diskurzních funkcí, funkce a jejich kombinace). Autorka se věnuje i obecnějším otázkám, které s sebou klasifikace přináší, např. stanovení hranic a přechodů mezi slovními druhy nebo míře idiomatičnosti spojení s výrazy s postfixem *-pak*. Detailnost a šíře analýzy vede ale také ke značnému rozsahu práce.

Práce byla průběžně konzultována. Nemám proto žádné další otázky ani připomínky.

Závěr

Předložená diplomová práce splňuje a v řadě ohledů překračuje požadavky kladené na diplomové práce. Doporučuji ji proto k obhajobě a její výsledky k publikaci v odborném časopise. Předběžně hodnotím práci Denisy Šebestové jako výbornou.

V Praze 25. 5. 2017

doc. PhDr. Markéta Malá, Ph.D.